MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
Agentul Guvernamental pentru Curtea de Justiție a Uniunii Europene

K2/2462

București, 29 septembrie 2015

Stimate domnule membru al Comisiei,

În răspuns la scrisoarea Comisiei Europene[1] de punere în întârziere[2] în cauza 2015/4036, acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor ce revin autorităților române în temeiul Directivei 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei[3], a art. 4 alin. (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană[4] și a Directivei 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică[5] în procesul de autorizare a microhidrocentralelor[6] din România, am onoarea să vă aduc la cunoștință următoarele:

I. Mențiuni preliminare

Autoritățile române au înțeles să coopereze loial cu Comisia, comunicând răspunsuri la toate solicitările adresate. În acest context, având în vedere și faptul că, din textul punerii în întârziere, nu rezultă care sunt argumentele care fundamentează concluzia instituției UE potrivit căreia România nu a respectat prevederile art. 4 alin. (3) TUE, apreciem că este necesară comunicarea respectivelor argumente.

Din mențiunile introductive (pct. I – „Situația de fapt și procedura" până la subpct. 2 – „Cadrul juridic") rezultă că susținerile Comisiei din punerea în întârziere în cauza 2015/4036 au la bază informațiile furnizate de autoritățile române în cadrul dosarului EU Pilot 3390/12/ENVI[7], informațiile suplimentare transmise de ONG-uri[8], precum și aspectele discutate în cadrul reuniunii reprezentanților Comisiei cu cei ai autorităților române din 09.07.2013 referitoare la punerea în aplicare a Directivei 2000/60/CE.

Domnului Karmenu VELLA
Membru al Comisiei
Comisia Europeană

[1] Denumită în continuare „Comisia".
[2] Scrisoarea nr. C(2015) 3326 final din 29.05.2015.
[3] Denumită în continuare „Directiva 2000/60/CE" sau „Directiva-cadru apă".
[4] Denumit în continuare „TUE".
[5] Denumită în continuare „Directiva 92/43/CEE" sau „Directiva Habitate".
[6] Denumite în continuare „MHC".
[7] Scrisorile autorităților române din 21.08.2012, 20.12.2012, 13.12.2013.
[8] A se vedea al treilea paragraf de la pagina 3 din punerea în întârziere.

Cu privire la studiile anexate punerii în întârziere, fără ca menţiunile autorităţilor române, în acest stadiu, să fie exhaustive, constatăm următoarele:

a. Studiul „Managementul Fondurilor Piscicole din apele de munte" (Anexa 2 la punerea în întârziere) precizează la pagina 1 că „această lucrare este rezultatul studiilor efectuate în perioada 1982-2006", prin urmare, cercetări anterioare datei aderării României la UE. La pagina 2 a studiului, se arată că „lucrarea sintetizează rezultatele cercetărilor proprii asupra productivităţii salmonicole din pâraie/râuri şi lacuri de munte efectuate timp de 25 de ani [...]", iar la pagina 3 a studiului, se menţionează că „acest studiu reprezintă o sinteză a lucrărilor de cercetare din perioada 1986-1998 din domeniul salmoniculturii [...]". Constatăm că respectivul studiu pare a reprezenta rezultatul unor cercetări care nu au utilizat un sistem de evaluare a calităţii apelor/stării corpurilor de apă în acord cu prevederile Directivei-cadru apă.
Afirmaţia *„bararea apelor pe râurile de munte reprezintă una din cauzele care au un impact negativ asupra faunei piscicole şi barajele constituie obstacole în calea migraţiei salmonidelor în special a păstrăvului comun, toamna, fragmentând ecosistemul acvatic ca urmare a lipsei unei scări de peşti sau ineficienţei acestora, cauzată de debite insuficiente şi variabile (a se vedea pagina 79 a studiului)"* nu este valabilă în cazul proiectelor de pe Buda, Capra şi Otic (nr. crt. 1-4 din Anexa 1 la scrisoarea de punere în întârziere), deoarece lucrările respective sunt prevăzute cu facilităţi de migraţie a peştilor funcţionale şi, de asemenea, se asigură şi debitul ecologic.
Noţiunea de *„parametri de calitate"* se referă la parametrii utilizaţi în acordarea punctajului pentru determinarea capacităţii biogenice din apele curgătoare, respectiv pentru încadrarea în clase de bonitate salmonicolă, şi nu în clasificarea stării ecologice, conform prevederilor Directivei 2000/60/CE.
În consecinţă, afirmaţia potrivit căreia *„principalii parametri calitativi fiind modificaţi în mod negativ, şi, prin urmare, calitatea corpului de apă se deteriorează cu două clase"* (pagina 103 din studiu, pagina 24 din punerea în întârziere) creează o impresie eronată, nefăcând referire la deteriorarea stării ecologice, ci la clasele de bonitate, care nu sunt sub incidenţa Directivei 2000/60/CE.

b. Studiul „The distribution of stone crayfish austropotamobius torrentium (Schrank, 1803) (crustacea: decapoda: astacidae) in the South-West Romanian mountain and sub-mountain area" (Anexa 3 la punerea în întârziere) referitor la racul de ponoare, deşi este publicat în decembrie 2010, are la bază o bibliografie din perioada 1908-2009. Astfel, dintre cele 17 lucrări citate ca material de referinţă la bibliografie, 7 sunt publicate după 2007, restul de 10 fiind anterioare acestei date. De altfel, în rezumatul studiului, autorii precizează la pagina 112 că „au fost centralizate şi datele provenite din publicaţii mai vechi". În plus, la pagina 105 a studiului, autorii arată că, tocmai având în vedere vechimea acestor studii, mai mare de 30 de ani, este foarte posibil ca situaţia actuală să nu mai fie aceeaşi. Autorii mai arată şi că cercetările anterioare sunt dificil de localizat pe sit din cauza lipsei coordonatelor, fiind aproape imposibil de folosit pentru managementul conservării speciilor.

c. „Raportul la Studiul privind alterările hidromorfologice pe râul Vistişoara, în sectorul lucrărilor pentru MHC Vistişoara" (Anexa 4 la punerea în întârziere):
Cu titlu preliminar, constatăm că, la pagina 24 din punerea în întârziere Comisia invocă un studiu efectuat de Paul Molnar cu privire la râul Vistişoara, „Studiu privind modificarea stării ecologice a corpului de apă". Dorim să atragem atenţia că Anexa 4 conţine un Raport la Studiul privind alterările hidromorfologice pe râul Vistişoara, în sectorul lucrărilor pentru MHC Vistişoara. La pagina 22 a Raportului se arată că „din documentaţia care ne stă la dispoziţie, nu se poate deduce dacă sedimentul este vidanjat, deci îndepărtat definitiv, sau dacă este eliberat în albie la operaţiunea de curăţare." La pagina 30, în Concluzii, se arată că „documentaţia depusă la Agenţia pentru Protecţia Mediului de beneficiarul proiectului de MHC conţine studii de evaluare adecvată", deşi „calitatea acestora este departe de a îndeplini cerinţele Directivei Habitate".

d. „Studiul privind distribuția speciei de importanță comunitară vidră (*Lutra lutra*) în sectorul superior al bazinului hidrografic al râului Dejani din ROSCI0122 Munții Făgăraș" (Anexa 5 la punerea în întârziere) arată, la pagina 11, că „au fost identificate semne de prezență ale speciei vidră", informații care se regăsesc și la pagina 16. Deși metodologia de evaluare a efectivelor de vidră a fost descrisă corespunzător, totuși, nu a fost prezentată perioada aferentă evaluării pe pârâul Dejani și nici frecvența cu care a fost realizată această evaluare.

e. „Studiul privind distribuția speciei de importanță comunitară vidră (*Lutra lutra*) în bazinul hidrografic al pârâului Taia" (Anexa 9 la punerea în întârziere):
La pagina 9 a studiului, autorul arată că zona studiată a fost reprezentată de „20 km din albia minoră a pârâului Taia și afluenții săi pârâul Popii și pârâul Auşel", iar la pagina 11 acesta menționează că „au fost identificate semne de prezență ale speciei vidră: urme, excremente, vizuini și locuri de odihnă". De asemenea, la pagina 12 a studiului, se arată că au fost identificate alte urme de vidre, concluzionând, la pagina 15 că, sub toate cele 12 poduri cercetate au fost înregistrate rezultate pozitive, fiind găsite semne de prezență ale vidrei.

Având în vedere obiectivele fazei precontencioase ale acțiunii în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, se impune stabilirea clară, încă din această primă etapă a respectivei faze, a naturii încălcărilor indicate de Comisie (sistemice sau punctuale). Un asemenea demers constituie o *condiție sine qua non* în special pentru identificarea unor eventuale măsuri de conformare care ar putea determina clasarea acțiunii declanșate.

Așadar, având în vedere că instituția UE:

- se referă la 27 de proiecte[9], precum și, generic, „la multe alte proiecte care au făcut obiectul a două plângeri primite ulterior" dosarului EU Pilot[10],
- menționează că „scopul listei din Anexa 1 este de a ilustra o încălcare sistematică (...) în ceea ce privește aplicarea cerințelor prevăzute în Directiva 2000/60/CE"[11],
- subliniază că „România nu a instituit încă un sistem de monitorizare și evaluare pe deplin conform cu privire la starea ecologică a corpurilor de apă, conform prevederilor directivei"[12],

este necesară indicarea clară, dincolo de normele de drept UE considerate a fi încălcate, a conduitei neconforme, astfel încât autoritățile române să poată determina măsurile care ar putea determina clasarea cauzei – amendarea cadrului juridic, demersuri punctuale privind proiectele vizate etc.

În acest context, autoritățile române adresează Comisiei rugămintea de a fi de acord cu organizarea unei reuniuni în cadrul căreia să fie clarificate toate aspectele care fac obiectul cauzei 2015/4036 și să fie agreate eventuale măsuri a căror implementare ar determina această instituție să claseze acțiunea declanșată.

II. Mențiuni cu privire la încălcarea Directivei 2000/60/CE

Cu titlu preliminar, autoritățile române menționează că Directiva 2000/60/CE a fost transpusă integral în legislația națională prin:

- Legea apelor nr. 107/1996, notificată cu nr. MNE(2006)57178;
- Legea nr. 310/2004 pentru modificarea și completarea Legii apelor nr. 107/1996, notificată cu nr. MNE(2006)57180;
- Legea nr. 112/2006 pentru modificarea și completarea Legii apelor nr. 107/1996, notificată cu nr. MNE(2006) 57189;

---

[9] A se vedea Anexa nr. 1 la punerea în întârziere.
[10] A se vedea ultima frază a celui de-al patrulea paragraf de la pagina 3 din punerea în întârziere.
[11] A se vedea cel de-al cincilea paragraf de la pagina 4 din punerea în întârziere.
[12] A se vedea primul paragraf de la pagina 3 din punerea în întârziere.

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 3/2010 pentru modificarea și completarea Legii apelor nr. 107/1996, notificată cu nr. MNE(2010)51430;
- Hotărârea Guvernului nr. 351/2005 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor și pierderilor de substanțe prioritar periculoase, notificată cu nr. MNE(2006)57191;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 12/2007 pentru modificarea și completarea unor acte normative care transpun acquis-ul comunitar în domeniul protecției mediului, notificată cu nr. MNE(2007)52740;
- Hotărârea Guvernului nr. 408/2004 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor, notificată cu nr. MNE(2007)52742;
- Hotărârea Guvernului nr. 121/2007 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 408/2004 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor, notificată cu nr. MNE(2007)52743;
- Hotărârea Guvernului nr. 930/2005 pentru aprobarea Normelor speciale privind caracterul și mărimea zonelor de protecție sanitară și hidrologică, notificată cu nr. MNE(2009)50469;
- Hotărârea Guvernului nr. 80/2011 pentru aprobarea Planului național de management aferent porțiunii din bazinul hidrografic internațional al fluviului Dunărea care este cuprinsă în teritoriul României, notificată cu nr. MNE(2011)56523;
- Legea nr. 196/2015 pentru modificarea și completarea Legii apelor nr. 107/1996, notificată cu nr. MNE(2015)55214.

1. Informații generale privind microhidrocentralele

Din cele 27 proiecte de investiții prezentate în tabelul din Anexa 1 la scrisoarea de punere în întârziere, 14 sunt reglementate din punct de vedere al gospodăririi apelor (12 cu autorizație de gospodărire a apelor și 2 cu aviz de gospodărire a apelor). Celelalte 13 proiecte de investiții au: avizele de gospodărire a apelor expirate, decizie de retragere a avizului de gospodărire a apelor sau sunt în procedură de retragere a avizelor de gospodărire a apelor.

Referitor la situația celor 27 investiții de tip MHC din Anexa 1 la punerea în întârziere, precizăm următoarele:

- nr. crt. 3 (investiția „Amenajare energetică Capra VI - extindere Capra VII") – s-a emis autorizația de gospodărire a apelor nr. 300/17.12.2014;
- nr. crt. 5 (investiția „Amenajare hidroenergetică pe cursul pârâului Bătrâna") – avizul de gospodărire a apelor a fost retras conform Deciziei nr. 150/10.06.2015 emisă de Administrația Bazinală de Apă Argeș - Vedea;
- nr. crt. 7 (investiția „Realizare CHEMP pe pârâul Modrugaz") – valabilitatea avizului de gospodărire a apelor a încetat și nu s-a solicitat alt aviz[13];
- nr. crt. 8 și 9 (investițiile „Amenajare hidroenergetică Zârna și organizare de șantier aferentă lucrărilor" și „Amenajare hidroenergetică Valea Rea și organizare de șantier aferentă lucrărilor") – nu au fost emise avize de gospodărire a apelor;
- nr. crt. 12, 13, 14, 15 și 16 (investițiile „Construire microhidrocentrală pe pârâul Boia Mică I", „Construire microhidrocentrală pe pârâul Boia Mică II", „Construire microhidrocentrală captare pe pârâul Boia Mare și Boia Mică", „Construire microhidrocentrală pe pârâul Boia Mare II", „Construire microhidrocentrală pe pârâul Curpan") – au fost inițiate demersurile de retragere a avizelor de gospodărire a apelor, conform Ordinului Ministrului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. 15/2006 pentru aprobarea Procedurii de suspendare temporară a autorizației de gospodărire a apelor și a Procedurii de modificare sau de retragere a avizelor și autorizațiilor de gospodărire a apelor[14];

[13] Precizăm că dosarul nr. 1266/3/2012 de pe rolul Tribunalului București a fost soluționat în favoarea Administrației Naționale „Apele Române", hotărârea fiind definitivă și irevocabilă. În acest context, informațiile privind încetarea valabilității avizului sunt confirmate.
[14] Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 108 din 3.02.2006.

- nr. crt. 25 (investiția „Construire MHC pe râul Ucea") – titularul a renunțat la acest proiect, conform adresei depuse la Agenția pentru Protecția Mediului Brașov în data de 30.01.2013.

De asemenea, cu ocazia ultimei verificări pe teren, efectuată de specialiștii din cadrul Administrației Naționale „Apele Române"[15] în data de 17.06.2015, s-au constatat următoarele:

- nr. crt. 12 și 13 (investițiile „Construire microhidrocentrală pe pârâul Boia Mică I" și „Construire microhidrocentrală pe pârâul Boia Mică II") - nu sunt începute lucrările;
- nr. crt. 14, 15 și 16 (investițiile „Construire microhidrocentrală captare pe pârâul Boia Mare și Boia Mică", „Construcție MHC pe pârâul Boia Mare II, com. Câineni, sat Grebleşti, jud. Vâlcea" și „Construire microhidrocentrală pe pârâul Curpan") - chiar dacă s-au executat drumuri de acces și platforme betonate, procedura de retragere a avizului de gospodărire a apelor continuă[16];
- nr. crt. 19, 20, 22 și 25 (investițiile „Extinderea amenajării hidroenergetice pe pârâul Cîrțișoara", „Valorificarea potențialului hidroenergetic al râului Cârțișoara după cascada Bâlea până în aval de cabana Bâlea Cascadă", „Amenajare hidroenergetică a râului Lisa", „Construire MHC pe râul Ucea") – avizele de gospodărire a apelor au expirat și nu s-au solicitat alte avize de gospodărire a apelor; nu a fost anunțată începerea execuției lucrărilor;
- nr. crt. 28 (investiția „Amenajare hidroenergetică a pâraielor Dejani și Lupșa") – s-a emis autorizația de gospodărire a apelor nr. 64/17.12.2014.

În ceea ce privește proiectele prezentate generic de Comisie în continuarea tabelului din Anexa 1 la punerea în întârziere, menționăm următoarele:

- nu au fost identificate proiectele de pe râurile Cunțu, Craiu, Sebeşel (bazinul hidrografic Sebeș) și de pe râul Râmna pe care le are în vedere Comisia în punerea în întârziere;
- proiectul de pe râul Taia, microhidrocentrala Taia deține autorizația de gospodărire a apelor nr. 398/04.12.2014.

2. Cu privire la încălcarea art. 4 alin. (1) lit. (a) pct. (i), coroborat cu criteriile prevăzute de Anexa V la Directiva 2000/60/CE

2.1. Aplicarea metodologiilor naționale

Evaluarea stării ecologice a corpurilor de apă de suprafață se realizează în baza ***metodologiilor naționale***, prevăzute la capitolul 6.2 Caracterizarea stării apelor, subcapitolul 6.2.1.2 al Planului Național de Management (paginile 141 - 166)[17] și respectă ghidul Comisiei „*Guidance document no 13 Overall approach to the classification of ecological status and ecological potential*"[18].

Elementele de calitate considerate relevante pentru diferite corpuri de apă se regăsesc în Anexa 6.1 (paginile 28 – 338) la Planul Național de Management, ce cuprinde informațiile disponibile la momentul elaborării acestui plan. Dezvoltările sistemului de evaluare ulterioare publicării acestui plan și actualizarea indicațiilor privind relevanța/nerelevanța unor elemente de calitate vor fi incluse în următorul Plan de Management aferent porțiunii din bazinul hidrografic internațional al fluviului Dunărea, care este cuprinsă în teritoriul României.

---

[15] Denumită în continuare „ANAR".

[16] Cu titlu general, menționăm că procedura de retragere a avizelor de gospodărire a apelor prevede și faptul că, dacă renunțarea la execuția investiției s-a făcut după ce s-au executat parțial unele componente ale acesteia, beneficiarul avizului de gospodărire a apelor va prezenta un program de conservare sau, după caz, de demolare a lucrărilor executate și de refacere a condițiilor inițiale de scurgere; programul face parte integrantă din solicitarea de retragere a avizului și are drept scop prevenirea impactului negativ al construcțiilor executate asupra apelor.

[17] Planul Național de Management este anexat Hotărârii Guvernului nr. 80/2011 pentru aprobarea Planului național de management aferent porțiunii din bazinul hidrografic internațional al fluviului Dunărea care este cuprinsă în teritoriul României, fiind publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 265 bis.

[18] https://circabc.europa.eu/sd/a/06480e87-27a6-41e6-b165-0581c2b046ad/Guidance%20No%2013%20-%20Classification%20of%20Ecological%20Status%20(WG%20A).pdf

Monitorizarea elementelor de calitate biologice se efectuează având în vedere relevanța[19] elementului biologic pentru tipologia corpului de apă şi pentru presiunile majore, rezultatele obținute prin aplicarea programelor de monitoring şi analiza rezultatelor obținute în urma evaluărilor stării ecologice.

2.1.1. Elementele calitative luate în considerare

În evaluarea stării ecologice a apelor de suprafață realizată în perioada 2007 – 2014, au fost luate în considerare ***elementele biologice***, care integrează toate tipurile de presiuni, ***elementele hidromorfologice, fizico-chimice generale şi poluanți specifici***, pe baza datelor de monitorizare sau pe baza principiului grupării/similitudinii corpurilor de apă.

Conform recomandărilor Ghidului Comisiei mai sus menționat, ***elementele fizico-chimice*** se iau în considerare în caracterizarea şi evaluarea stării „*foarte bună*" şi „*bună*", ***elementele hidromorfologice*** fiind considerate numai în caracterizarea şi evaluarea stării „*foarte bună*". Încadrarea finală pe clase se realizează conform principiului „*one out – all out*", echivalentul principiului celei mai defavorabile situații.

Principiul „*one out – all out*" se aplică şi între elementele de calitate din aceeaşi grupă (elemente biologice, fizico-chimice şi hidromorfologice), ceea ce conduce la un sistem de clasificare a stării ecologice extrem de restrictiv/sever în raport cu definirea obiectivelor de mediu.

Metodologiile naționale pentru elementele de calitate ***fitoplancton, macronevertebrate bentice, fauna piscicolă*** în cazul râurilor sunt prezentate în Anexele: 6.1.1.A (Stare ecologică – elemente biologice: fitoplancton Râuri), 6.1.1.B (Stare ecologică – elemente biologice: macronevertebrate bentice Râuri) şi 6.1.1.C (Stare ecologică – elemente biologice: faună piscicolă Râuri), incluse în Anexa 6.1 la Planul Național de Management.

2.1.2. Inaplicabilitatea unor elemente calitative, ca urmare a tipologiei analizate

Corpurile de apă pe care se află amplasate investițiile de tip MHC care fac obiectul scrisorii de punere în întârziere sunt corpuri de apă situate în zona montană şi piemontană şi se încadrează în tipologia RO01. Pentru această tipologie, monitorizarea cuprinde următoarele elemente de calitate biologice: fauna nevertebrată bentonică, vegetația macrofită şi fitobentică şi fauna piscicolă.

În capitolul 3.2.1 (pagina 17 - 34) al Planului de Management se precizează că, în cazul râurilor, *„pentru tipurile RO01-RO05 comunitatea fitoplanctonică nu este reprezentativă în stabilirea condițiilor de referință şi a stării ecologice, fiind utilizată numai pentru a furniza informații suplimentare în evaluarea stării pe baza celorlalte elemente biologice"*.

De asemenea, în *capitolul 6.2.1.2. Caracterizarea stării corpurilor de apă* (pagina 141 - 166) al Planului de Management, se precizează că *„În evaluarea stării corpurilor de apă aparținând tipurilor RO01-RO05, elementul biologic determinant pentru starea elementelor biologice de calitate este macrozoobentosul, fitoplanctonul având numai valoare orientativă."*

În contextul celor menționate anterior, „reprezentativ", „determinant" se asimilează cuvântului „relevant", având aceeaşi semnificație tehnică.

În privința *macrofitelor*, apreciem că acest element nu este relevant pentru evaluarea stării ecologice - tipologia RO01, având în vedere prezența în general a unui număr redus de specii (frecvent doar 2-3 specii de mușchi), dezvoltarea limitată a acestora (pentru cursurile de apă cu

---

[19] În acest context, remarcăm că susținerile de la paragraful 4, pagina 14 din punerea în întârziere („Directiva prevede, de asemenea, că, pentru a stabili starea corpului de apă, trebuie să se folosească toate (s.n.) aceste elemente şi nu permite selectarea doar a unora dintre aceste elemente (nu este un sistem care oferă posibilitatea de a alege") par a fi în contradicție cu afirmația de la paragraful 3, pagina 12 din același document potrivit căreia „(...) starea unui corp de apă se stabileşte prin evaluarea tuturor elementelor calitative relevante. (s.n.)".

curgere rapidă) fiind consemnată şi în tabelul *3.1 Key features of each biological quality element for rivers al ghidului Guidance Document no. 7 Monitoring under the Water Framework Directive*[20].

Cu referire la monitorizarea *ihtiofaunei* (fauna piscicolă, peşti), precizăm faptul că programul de monitorizare a acestui element de calitate a început în anul 2007, frecvenţa de monitorizare prevăzută de Directiva-cadru apă fiind o dată la 3 ani.

Astfel, având în vedere că datele şi informaţiile aferente anului 2007 au constituit baza întocmirii/elaborării primului Plan de Management, elementul de calitate *ihtiofauna* a fost luat în considerare în evaluarea stării ecologice a corpurilor de apă doar pentru acele corpuri de apă monitorizate/grupate în anul 2007 în cadrul Planului de Management.

Toate metodele de evaluare a stării ecologice a râurilor pe baza *nevertebratelor bentice, fitobentosului şi ihtiofaunei* din România sunt relevante/sensibile la presiunile hidromorfologice[21], respectiv la alterarea habitatului, posibilul impact fiind în acest fel reflectat/surprins în evaluarea stării ecologice a corpului de apă.

La nivel european, majoritatea metodelor respective sunt similare cu metodele aplicate în România în ceea ce priveşte relaţia cu presiunile hidromorfologice şi reflectarea posibilului impact asociat stării ecologice a corpurilor de apă.

Astfel, pentru presiunile reprezentate de „modificarea debitului", în cazul ihtiofaunei, 12 metode din 20 (respectiv 60%), în cazul fitobentosului, 19 metode din 21 (respectiv 91 %), iar în cazul nevertebratelor bentice, 23 din 29 metode (aprox. 80%) nu reflectă acest tip de presiune.

Pentru „continuitatea râului" în cazul nevertebratelor bentice şi fitobentosului, nicio metodă europeană de evaluare nu reflectă acest tip de presiune.

În cazul „ihtiofaunei", doar metoda unei singure ţări (Cehia) cuprinde acest parametru, toate celelalte metode de evaluare utilizate de statele membre nereflectând această presiune.

2.1.3 Includerea unor noi elemente în procesele de evaluare – procesul de intercalibrare

În procesul de evaluare a stării ecologice pentru anul 2007, elementele de calitate luate în considerare au fost:

- elementele de calitate biologice – fitoplancton, faună nevertebrată bentonică, faună piscicolă;
- evaluarea hidromorfologică s-a realizat pe baza următoarelor elemente de calitate:
    - nivelul şi debitul apei;
    - conectivitatea cu corpurile de apă subterană;
    - continuitatea râului;
    - variaţia adâncimii şi lăţimii râului;
    - structura şi substratul patului albiei;
    - structura zonei riverane;
- elementele fizico-chimice generale – condiţii termice (temperatura); condiţii de oxigenare (oxigen dizolvat); nivel de acidifiere (pH); concentraţiile nutrienţilor ($N\text{-}NO_3$, $N\text{-}NO_2$, $N\text{-}NH_4$, $P\text{-}PO_4$, P_{total})
- poluanţii specifici – Zn, Cu, As, Cr, PCB-uri, acenaften, xileni, toluen, fenoli.

[20] https://circabc.europa.eu/sd/a/63f7715f-0f45-4955-b7eb-58ca305e42a8/Guidance%20No%207%20-%20Monitoring%20(WG%202.7).pdf

[21] Tabelele 31, 33, 34 din cadrul Documentului 1.1 Revizuirea metodelor eco-hidro-morfologice, Reform 2013 (http://www.reformrivers.eu/system/files/1.1_REFORM_DeliverableD1.1_V8_Final.pdf).

Pe parcursul implementării primului Plan de Management, începând cu anul 2011, metodologia de evaluare a stării ecologice a fost completată cu noi elemente/indicatori de calitate:

- elemente biologice: fitobentos;
- elemente fizico-chimice generale: CCO-Cr; CBO_5; conductivitate, N_{total};
- poluanți specifici: cianuri, agenți tensioactivi de suprafață.

Începând cu anul 2007, dezvoltarea sistemului de evaluare a stării corpurilor de apă este un proces continuu, ceea ce a condus în prezent la obținerea unei imagini complete și precise asupra stării apelor. Acesta cuprinde inclusiv rezultatele obținute în urma exercițiului european de intercalibrare pentru macronevertebrate și ihtiofaună – râuri (din 2013).

Decizia nr. 2013/480/UE a Comisiei din 20 septembrie 2013 de stabilire, în temeiul Directivei 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a valorilor pentru clasificările sistemelor de monitorizare ale statelor membre ca rezultat al exercițiului de intercalibrare și de abrogare a Deciziei 2008/915/CE[22] prevede la considerentul (18) că: *„Statele membre ar trebui să transpună rezultatele exercițiului de intercalibrare în sistemele lor naționale de clasificare [...]"*, iar la considerentul (11) prevede că *„Anexa I la prezenta decizie indică rezultatele exercițiului de intercalibrare pentru care intercalibrarea a fost realizată cu succes, în limitele a ceea ce este fezabil din punct de vedere tehnic în momentul de față"*.

Astfel, având în vedere că metoda de evaluare pentru starea ecologică a corpurilor de apă pe baza *„nevertebratelor bentice"*, aplicată la nivel național, este cuprinsă în Anexa I la Decizia nr. 2013/480/UE, considerăm, contrar susținerilor Comisiei de la paragraful 2, pagina 16 din punerea în întârziere, că intercalibrarea acestei metode reprezintă o recunoaștere din partea Comisiei a metodei privind evaluarea stării ecologice a corpurilor de apă pe baza *„nevertebratelor bentice"*.

2.1.4. Evaluarea prin grupare/similitudine

În ceea ce privește susținerile Comisiei referitoare la imposibilitatea de evaluare a stării corpurilor de apă[23], precizăm că cele două corpuri de apă pe care sunt amplasate MHC, respectiv: corpurile de apă Argeș: Sector Izvor - Intrare Acumularea Vidraru și afluenții, precum și Buda și afluenții au fost evaluate în perioada 2007 – 2012 prin grupare/similitudine ca fiind în stare ecologică bună.

Începând cu anul 2013, înainte de punerea în funcțiune a investiției, corpurile de apă Argeș: Sector izvor - intrare Acumularea Vidraru și afluenții, precum și Buda și afluenții au fost evaluate prin monitorizarea elementelor de calitate relevante, rezultatele evaluării încadrând cele două corpuri de apă ca fiind atât în 2013, cât și în 2014, în stare ecologică bună.

Astfel, putem afirma că rezultatele evaluării obținute prin monitorizare (2013-2014) le confirmă pe cele ale evaluării obținute prin grupare/similitudine (2007-2012), cele două corpuri de apă menținându-se în aceeași stare ecologică.

De asemenea, apreciem că pentru investițiile localizate pe Buda, Capra și Otic, autoritățile române au furnizat informații și cifre detaliate în ceea ce privește elementele calitative individuale ale stării ecologice.

Referitor la mențiunile de la pagina 15 ultimul paragraf din punerea în întârziere, cu privire la extrapolarea datelor de monitorizare colectate pentru corpuri de apă similare, precizăm următoarele:

Abordarea utilizată de autoritățile române în ceea ce privește gruparea corpurilor de apă, este conformă cu prevederile Anexei II, punctul 1.1 din Directiva 2000/60/CE, potrivit căreia *„Statele Membre identifică localizarea și limitele corpurilor de apă de suprafață și efectuează o*

[22] JO L 266, 8.10.2013, p. 1.
[23] Ultimul paragraf de la pagina 13 din punerea în întârziere.

caracterizare inițială a acestor corpuri [...]. În vederea acestei caracterizări, statele membre pot grupa corpurile de apă de suprafață."

De asemenea, în Ghidul nr. 7 - Monitorizarea în contextul Directivei-cadru apă (*Guidance document no. 7 Monitoring under the Water Framework Directive*)[24], nu se menționează faptul că „*metodologia de grupare se aplică în cazul unor corpuri de apă supuse aceluiași tip de presiuni antropice, fără modificări radicale*", astfel cum pare să rezulte din susținerile Comisiei de la pagina 15 ultimul paragraf din punerea în întârziere, ci doar se indică faptul că „*directiva permite corpurilor de apă similare să fie grupate și monitorizate în mod reprezentativ*" (pagina 23 a Ghidului nr. 7), având în vedere tipul, presiunile la care sunt supuse și sensibilitatea la aceste presiuni.

Ghidul nu interzice gruparea corpurilor de apă în scopul monitorizării lor. Dimpotrivă, gruparea corpurilor de apă similare este o necesitate și este permisă, atâta timp cât un număr suficient de corpuri de apă sunt monitorizate în cadrul grupului, astfel încât să furnizeze o evaluare exactă a stării pentru acel grup.

2.2. Cu privire la efectele susceptibile ale MHC asupra corpurilor de apă

2.2.1. Debitul cursului de apă

Autoritățile române doresc să precizeze că debitul minim impus prin avize – care este debitul salubru – este în concordanță cu obiectivele de mediu ale directivei (cu privire la regimul hidrologic în avalul barajelor și al centralelor hidroenergetice).

Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor[25] realizează studiile hidrologice pentru calculul debitului salubru, necesar într-o secțiune pe cursul de apă, pentru asigurarea condițiilor naturale de viață ale ecosistemelor acvatice existente, conform prevederilor Legii apelor nr. 107/1996.

Prin Deciziile Directorului General al ANAR nr. 349/23.07.2013 și 30/16.01.2015 au fost aprobate Instrucțiunile privind calculul debitelor salubre și de servitute ale cursurilor de apă, prin care se prevede că studiile hidrologice pentru determinarea debitelor salubre și debitelor de servitute se realizează de către laboratoarele și secțiile de specialitate din cadrul INHGA.

Aceste studii sunt în conformitate cu Ghidul Organizației Mondiale de Meteorologie pentru estimarea parametrilor scurgerii minime în bazinele hidrografice, precum și cu recomandările din documentele elaborate de experți ai statelor membre pentru tematica *Seceta și lipsa de apă* (Drought and water scarcity) privind calculul indicilor caracteristici pentru scurgerea minimă.

Impactul pe care investițiile tip microhidrocentrale îl generează asupra stării corpului de apă este un impact local și temporar, manifestat cu precădere pe perioada realizării investiției, astfel încât noile modificări ale caracteristicilor fizice ale corpurilor de apă aferente, respectiv modificările caracteristicilor hidromorfologice, sunt reduse și au un caracter temporar.

Precizăm și că, în conformitate cu legislația în vigoare, sunt interzise modificarea/reducerea secțiunii de curgere a apei, respectiv a albiei minore și majore în timpul execuției, degradarea albiei și malurilor pe parcursul execuției și exploatării lucrărilor, iar beneficiarul avizului de gospodărire a apelor este obligat ca, pe întreaga perioadă de execuție a lucrărilor și pe parcursul exploatării lucrărilor, să asigure în albie curgerea apelor.

După finalizarea lucrărilor, în faza de operare a MHC, între secțiunea de captare și secțiunea de restituție este asigurat debitul de servitute, în conformitate cu art. 53 alin. (4) din Legea nr.

[24] Nota de subsol nr. 11 din punerea în întârziere.
[25] Denumit în continuarea „INHGA".

107/1996: *„Lucrările de barare a cursurilor de apă trebuie să fie prevăzute cu instalații care să asigure debitul necesar în aval, precum și, după caz, cu construcțiile pentru migrarea ihtiofaunei în vederea atingerii stării bune a apelor"*.

Amintim că, în cadrul autorizării MHC, debitul salubru stabilit este debitul minim necesar într-o secțiune pe un curs de apă, pentru asigurarea condițiilor naturale de viață ale ecosistemelor acvatice existente.

Referitor la secarea pe porțiuni semnificative, precizăm că, pe porțiunea cuprinsă între punctul de captare și punctul de restituție, nu există porțiuni secate. Raportul între lungimea cuprinsă între secțiunea de captare și cea de evacuare față de lungimea corpului de apă are valori cuprinse între 9,6% - 20%. Pe porțiunea dintre secțiunea de captare și cea de evacuare este asigurat debitul salubru conform reglementărilor în vigoare.

Suplimentar, în ceea ce privește mențiunile de la paginile 19-21 și 24-26 din punerea în întârziere, referitoare la asigurarea debitelor de servitute și la existența unor sectoare secate, ca urmare a investițiilor tip MHC pe pâraiele Dejani – Lupșa și Vistișoara, precizăm că:

- debitele de servitute prevăzute în actele de reglementare emise de Agenția pentru Protecția Mediului Brașov sunt conforme cu cele impuse în avizele și autorizațiile de gospodărire a apelor emise de ANAR – Administrația Bazinală de Apă Olt;
- în actele de reglementare emise, Agenția pentru Protecția Mediului Brașov a impus atât condiții de respectare a debitelor de servitute, cât și condiții de oprire a activității când debitele la captări scad sub cele de servitute impuse;
- în urma constatărilor de pe teren, atât în timpul verificărilor realizate în cadrul procedurii de autorizare, cât și în timpul inspecțiilor realizate ulterior de reprezentanții Gărzii Naționale de Mediu[26], nu s-a constatat existența niciunui sector secat pe cursul râurilor.

2.2.2. Existența barajelor – Pragurile de captare – Scările de pești

În observațiile sale, Comisia face referire la bararea apelor de munte (baraje cu acumulare de apă), fără scări de pești și fără asigurarea debitului salubru. În cazul MHC menționate de Comisie, s-au executat praguri de captare cu asigurarea debitelor salubre și cu scări de pești, așa cum s-a prevăzut în avizele de gospodărire a apelor și în acordurile de mediu. Prin urmare, afirmația *„bararea apelor pe râurile de munte reprezintă una din cauzele care au un impact negativ asupra faunei piscicole. Barajele constituie obstacole în calea migrației salmonidelor în special a păstrăvului comun, toamna, fragmentând ecosistemul acvatic ca urmare a lipsei unei scări de pești sau ineficienței acestora, cauzată de debite insuficiente și variabile"*[27] nu este valabilă în cazul proiectelor de pe Buda, Capra și Otic (nr. crt. 1-4 din Anexa 1 la punerea în întârziere), deoarece lucrările respective sunt prevăzute cu facilități de migrație a peștilor funcționale și, de asemenea, este asigurat și debitul ecologic.

Conform prevederilor art. 2 alin. (1) litera (a) din OUG nr. 244/2000 privind siguranța barajelor[28], cu modificările și completările ulterioare, **barajul** este *„orice lucrare hidrotehnică având o structură existentă sau propusă, care este capabilă să asigure acumularea, permanentă sau nepermanentă, de apă, de deșeuri lichide sau solide depuse subacvatic, a căror rupere poate produce pierderea necontrolată a conținutului acumulat, cu efecte negative deosebit de importante asupra mediului social, economic și/sau natural"*.

Diferența dintre baraj și **prag de captare** constă în faptul că barajul este o construcție hidrotehnică de înălțime mare cu acumulare de apă care, la o eventuală cedare a barajului, produce

[26] Denumită în continuare „GNM".
[27] A se vedea pagina 23 ultimul paragraf din punerea în întârziere, care face trimitere la pagina 79 a studiului intitulat „Managementul Fondurilor Piscicole din apele de munte" – Anexa 2 la punerea în întârziere.
[28] Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 633 din 6.12.2000.

efecte negative asupra populației, proprietăților și mediului, iar pragul de captare este o construcție hidrotehnică cu acumulare mică de apă care, la o eventuală cedare, produce efecte cu caracter local, rapid remediabile.

În acest context, în reacție la afirmația de la paragraful 5 de la pagina 17 din punerea în întârziere *„proiectele 1, 2 și 3 sunt localizate pe râul Capra: aproape întreaga lungime a acestui corp de apă, 15 km liniari, este afectată de devierea debitului, cu 7 baraje"*, precizăm că cele 7 baraje din cadrul proiectelor în discuție sunt de fapt praguri de captare.

Mai mult, precizăm că pentru MHC Capra VII, pragul de captare nu a mai fost executat, apa uzinată de MHC Capra VI fiind dirijată în conducta de aducțiune a MHC Capra VII. În aceste condiții, în realitate, pe râul Capra sunt 6 praguri de captare.

Pentru preîntâmpinarea unor eventuale consecințe distructive asupra faunei piscicole și nevertebratelor bentice ale râurilor, pragurile de captare ale amenajărilor sunt prevăzute cu scări de pești, proiectate în conformitate cu prevederile Ordinului Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile nr. 1163/2007 privind aprobarea unor măsuri pentru îmbunătățirea soluțiilor tehnice de proiectare și realizare a lucrărilor hidrotehnice de amenajare și reamenajare a cursurilor de apă, pentru atingerea obiectivelor de mediu din domeniul apelor[29].

2.2.3. Deteriorarea stării ecologice versus clasele de bonitate

Cu titlu preliminar, precizăm că noțiunea de *„principalii parametri de calitate"*, utilizată în studiul „Managementul Fondurilor Piscicole din apele de munte"[30], se referă la parametrii utilizați în acordarea punctajului pentru determinarea capacității biogenice din apele curgătoare, care reflectă productivitatea piscicolă din apele curgătoare, respectiv pentru încadrarea în clase de bonitate salmonicolă, și nu în clase de stare ecologică, conform prevederilor anexei V a Directivei-cadru apă.

De asemenea, studiul mai sus menționat pare a reprezenta rezultatul unor cercetări individuale[31], care nu au utilizat un sistem de evaluare a calității apelor/stării corpurilor de apă în acord cu prevederile directivei.

Prin urmare, afirmația potrivit căreia *„calitatea corpului de apă se deteriorează cu două clase"* (pagina 103 din studiul intitulat *„Managementul Fondurilor Piscicole din apele de munte"*, realizat de Ion Cristea) nu se referă la deteriorarea stării ecologice a corpurilor de apă în cazul proiectelor de pe Buda, Capra și Otic, ci la deteriorarea exprimată în clase de bonitate.

Cu privire la efectele viitoare ale proiectelor cu nr. crt. 25, 26, 27 din Anexa 1 la punerea în întârziere, pe care le învederează Comisia[32], facem următoarele precizări:

i. Lucrările aferente proiectului nr. crt. 25 - Construire MHC pe râul Ucea (1 MHC), ce urma să fie amplasată pe corpul de apă Ucea și afluentul Ucișoara, nu au început, iar avizul de gospodărire a apelor a expirat.
Trecerea din stare ecologică foarte bună în stare ecologică bună se datorează indicatorilor *conductivitate și agenți tensioactivi de suprafață*, care sunt nerelevanți pentru aceste tipuri de investiții și pentru care, în cadrul metodologiilor naționale de evaluare, au fost elaborate doar limite între starea ecologică bună și moderată; în consecință, încadrarea în starea ecologică bună nu reprezintă o deteriorare a stării corpului de apă.

---

[29] Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 550 din 13.08.2007.
[30] A se vedea pagina 24 paragraful al treilea din punerea în întârziere, care face trimitere la pagina 103 a studiului intitulat „Managementul Fondurilor Piscicole din apele de munte" – Anexa 2 la punerea în întârziere.
[31] Primul paragraf de la pagina 1 din studiu arată că lucrarea reprezintă „[...] o preocupare permanentă, personală, privind gospodărirea fondurilor piscicole din apele de munte".
[32] La paragrafele 2-4 de la pagina 23 din punerea în întârziere.

ii. Al doilea corp de apă vizat, Viştea - izvoare - confluenţă Olt şi afluentul Vistişoara, pe care sunt amplasate proiectele de la nr. crt. 26 şi 27, a fost evaluat pe baza datelor de monitorizare în anul 2007 ca fiind în stare ecologică foarte bună, iar în proiectul celui de-al doilea plan de management este evaluat ca fiind în stare ecologică bună.
Menţiunile de la pct. i privind trecerea din stare ecologică foarte bună în stare ecologică bună sunt valabile şi în acest caz.

În ceea ce priveşte proiectele privind râul Vistişoara (paginile 24-25 şi nr. crt. 27 din Anexa 1 la scrisoarea de punere în întârziere), un studiu efectuat cu privire la râul Vistişoara de Paul Molnar, „Studiu privind modificarea stării ecologice a corpului de apă", abordează atât aspectele legate de debit, cât şi de hidromorfologie, cauzate de construcţia şi exploatarea centralelor hidroenergetice de mici dimensiuni, în special în contextul în care râul Vistişoara a fost desemnat de către autorităţile române ca un râu cu o stare ecologică „foarte bună".

Precizăm următoarele:

- Studiul din anexa 4 la punerea în întârziere se numeşte Raport la Studiul privind alterările hidromorfologice pe râul Vistişoara, în sectorul lucrărilor pentru MHC Vistişoara;
- În autorizaţia de gospodărire a apelor nr. 387/13.06.2013, scara de peşti are următoarele dimensiuni: lungime 13,35 m, lăţime 1,60 m şi se asigură tranzitarea unui debit de servitute de 78 l/s, mai mare cu 21% decât debitul prevăzut în avizul de gospodărire a apelor nr. 190/21.10.2009.

În consecinţă, efectele semnificative menţionate în paragraful 3 de la pagina 23 din punerea în întârziere nu se confirmă, nefiind reflectate în starea ecologică a corpurilor de apă în cauză.

2.2.4. Asigurarea punerii în aplicare a condiţiilor prevăzute de avize/autorizaţii

Dincolo de faptul că, nici în cadrul ultimului paragraf de la pagina 21, nici într-un alt loc din punerea în întârziere, Comisia nu a indicat elementele pe care se fundamentează pentru a concluziona că autorităţile române nu au asigurat punerea în aplicare a condiţiilor prevăzute de avize/autorizaţii, dorim să menţionăm că, potrivit informaţiilor furnizate de Ministerul Mediului, Apelor şi Pădurilor, în ceea ce priveşte MHC menţionate în Anexa 1 la punerea în întârziere, au fost efectuate câte 3 controale pentru fiecare investiţie, au fost dispuse măsuri cu termene şi au fost aplicate sancţiuni contravenţionale - 7 amenzi contravenţionale în cuantum de 245.000 lei.

Menţionăm şi că, în cazul în care termenele pentru implementarea măsurilor prevăzute în procesele-verbale nu sunt respectate, autoritatea emitentă a autorizaţiei de gospodărire a apelor, potrivit procedurii de suspendare temporare a autorizaţiei de gospodărire a apelor aprobată prin Ordinul Ministrului Mediului şi Gospodăririi Apelor nr. 15/2006 pentru aprobarea Procedurii de suspendare temporară a autorizaţiei de gospodărire a apelor şi a Procedurii de modificare sau de retragere a avizelor şi autorizaţiilor de gospodărire a apelor[33], emite o somaţie, care va fi adusă la cunoştinţa beneficiarului, somaţie în care se indică o perioadă de timp de maxim 6 luni în care acesta trebuie să realizeze măsurile impuse. În cazul în care măsurile nu sunt realizate până la expirarea termenului prevăzut în somaţie, autoritatea ia decizia de suspendare temporară a autorizaţiei de gospodărire a apelor. În situaţia în care autoritatea constată că, la încetarea perioadei de suspendare temporară, beneficiarul nu a realizat măsurile impuse, procedează la retragerea autorizaţiei de gospodărire a apelor.

[33] Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 108 din 3.02.2006.

3. Cu privire la încălcarea art. 4 alin. (7) din Directiva 2000/60/CE

În ceea ce privește mențiunile Comisiei din punerea în întârziere, din care rezultă că autoritățile române au susținut că art. 4 alin. (7) din directivă nu prezintă relevanță, în condițiile în care acestea au considerat că niciunul dintre proiecte nu ar avea un impact semnificativ asupra stării corpurilor de apă aferente[34], subliniem că, în opinia noastră constantă, articolul mai sus menționat este incident în cazul în care investiția produce o deteriorare a stării corpului de apă.

Așadar, art. 4 alin. (7) se aplică numai în următoarele situații:
- neatingerea stării bune a apelor subterane, a stării ecologice bune a apelor de suprafață sau, acolo unde este cazul, a potențialului ecologic bun (pentru corpurile de apă puternic modificate și corpurile de apă artificiale)
- deteriorarea stării corpului de apă de suprafață sau subterană, ca rezultat al modificărilor caracteristicilor fizice ale unui corp de apă de suprafață, al modificărilor nivelului apei corpurilor de apă subterană;

sau

- deteriorarea stării corpului de apă de suprafață de la „starea foarte bună" la „starea bună", ca rezultat al noilor activități umane de dezvoltare durabilă.

Or, niciuna dintre situațiile respective nu corespunde corpurilor de apă aferente proiectelor listate în Anexa 1 la punerea în întârziere.

În acest context, subliniem următoarele:
- impactul pe care investițiile tip MHC îl generează asupra stării corpului de apă este un impact local și temporar, manifestat cu precădere în perioada realizării investiției, astfel încât noile modificări ale caracteristicilor fizice ale corpurilor de apă aferente [cerința premergătoare aplicării art. 4 alin. (7)] sunt reduse și au un caracter temporar;
- referitor la modificările morfologice în planul secțiunii transversale, în zona captării pentru MHC în cauză, lucrările de consolidare a albiei constau în lucrări de apărări de mal, având dimensiuni geometrice reduse, astfel încât acestea nu vor afecta semnificativ albia;
- impactul temporar generat în perioada realizării investiției este diminuat prin măsurile impuse în actele de reglementare, respectiv avizul de gospodărire a apelor, astfel:
  - lucrările nu se vor realiza în perioadele de ape medii și mari;
  - este interzisă degradarea albiei și malurilor pe parcursul execuției și exploatării lucrărilor;
  - beneficiarul avizului este obligat ca, pe întreaga perioadă de execuție a lucrărilor și pe parcursul exploatării investiției, să asigure în albie curgerea normală a apelor;
  - în perioada de execuție a lucrărilor se vor lua toate măsurile care se impun pentru evitarea poluării apelor de suprafață, pentru protecția factorilor de mediu luându-se măsuri de prevenire și combatere a poluărilor accidentale;
  - nu se depozitează în albie materialele rezultate sau folosite la execuția lucrărilor;
  - în timpul execuției lucrărilor este interzisă staționarea utilajelor în albia minoră;
  - reconstrucția ecologică cât mai grabnică a spațiilor afectate de lucrări, prin refolosirea stratului de sol vegetal decopertat, în scopul refacerii microfaunei și speciilor floricole caracteristice, dar și pentru evitarea acoperirii acestora cu specii de plante invazive;
  - plantarea unor specii de arbori din flora spontana locală pentru diversificarea nișelor ecologice, favorizante pentru reinstalarea speciilor de faună eventual afectate.

[34] A se vedea, de exemplu, al patrulea și ultimul paragraf de la pagina 2 din punerea în întârziere.

În plus:
- starea ecologică a corpurilor de apă la nivel de element de calitate a fost raportată către Comisie prin sistemul WISE[35], pentru toate corpurile de apă din România, prezentându-se informații de referință la nivelul anului 2007, an care este anterior începerii execuției proiectelor în cauză;
- starea ecologică bună/potențialul ecologic bun al corpurilor de apă, existent la nivelul anului 2007 (anul evaluării din Planul de Management) s-a menținut și în anii următori;
- asigurarea nedeteriorării stării ecologice a corpurilor de apă este realizată printr-o serie de prevederi care contribuie la limitarea efectelor asupra stării acestora, cuprinse în avizele și autorizațiile de gospodărire a apelor emise.

De asemenea, în cadrul documentului „Guiding Principles on Sustainable Hydropower Development in the Danube Basin" se precizează că „pentru anumite cazuri, hidrocentralele (inclusiv microhidrocentralele) pot fi compatibile cu starea bună, prin aplicarea măsurilor de atenuare necesare (ex: facilități de migrație a peștilor, debitul ecologic)". Totodată, se menționează că asigurarea migrației ihtiofaunei și a debitului ecologic sunt măsuri prioritare pentru menținerea și îmbunătățirea stării ecologice a apelor.

Referitor la susținerile Comisiei de la paragraful 1, pagina 17 din punerea în întârziere, potrivit cărora, chiar dacă unul/mai multe elemente calitative ar fi fost deja deteriorate, MHC a putea împiedica realizarea obiectivelor directivei și, prin urmare, dispozițiile art. 4 alin. (7) ar trebui oricum să se aplice (așadar, chiar dacă nu se preconizează o deteriorare), precizăm următoarele:
- starea ecologică a corpurilor de apă pe care sunt situate proiectele din Anexa 1 la punerea în întârziere, în anul 2007 era următoarea: 11 corpuri de apă erau cu stare ecologică bună, 2 corpuri de apă în stare ecologică foarte bună și 1 corp de apă în stare ecologică moderată, iar corpul de apă puternic modificat avea potențial ecologic bun.
- starea ecologică a aceloraşi corpuri de apă la nivelul anului 2013 era următoarea: corpurile de apă naturale sunt în stare ecologică bună, iar corpul de apă puternic modificat este în potențial ecologic bun.

Pentru cele două corpuri de apă care au fost în stare ecologică foarte bună în primul Plan de Management, trecerea în starea ecologică bună s-a datorat indicatorilor „conductivitate" și „agenți tensioactivi de suprafață", indicatori care sunt nerelevanți pentru aceste tipuri de investiții (MHC) și pentru care, în cadrul metodologiilor naționale de evaluare, au fost elaborate doar limite între starea ecologică bună și moderată, astfel încât încadrarea în starea ecologică bună nu reprezintă o deteriorare a stării corpului de apă ca urmare a MHC.

De asemenea, starea corpului de apă care era moderată în anul 2007 s-a îmbunătățit, trecând în stare ecologică bună în evaluarea din proiectul celui de-al doilea Plan de Management.

[35] "The Water Information System for Europe".

III. Menţiuni cu privire la încălcarea Directivei 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale şi a speciilor de faună şi floră sălbatică

Cu titlu preliminar, autorităţile române menţionează că Directiva 92/43/CE a fost transpusă integral în legislaţia naţională prin:

- Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice, notificată cu nr. MNE(2007)55280;
- Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 195/2005 privind protecţia mediului, notificată cu nr. MNE(2007)55272;
- Legea nr. 265/2006 pentru aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 195/2005 privind protecţia mediului, notificată cu nr. MNE(2007)55275-01;
- Legea vânătorii şi a protecţiei fondului cinegetic nr. 407/2006, notificată cu nr. MNE(2007)55279-01;
- Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 154/2008 pentru modificarea şi completarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice şi a Legii vânătorii şi a protecţiei fondului cinegetic nr.407/2007, notificată cu nr. MNE(2008)56736;
- Legea nr. 215/2008 pentru modificarea şi completarea Legii vânătorii şi a protecţiei fondului cinegetic nr.407/2006, notificată cu nr. MNE(2008)56739;
- Ordinul nr. 1964/2007 al ministrului mediului şi dezvoltării durabile privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanţă comunitară, ca parte integrantă a reţelei ecologice europene Natura 2000 în România şi Anexele nr. 2-6 la acesta, notificate cu nr. MNE(2008)53044 şi MNE(2008)53047;
- Ordinul nr. 410/2008 pentru aprobarea Procedurii de autorizare a activităţilor de recoltare, capturare şi/sau achiziţie şi/sau comercializare, pe teritoriul naţional sau la export, a florilor de mină, a fosilelor de plante şi fosilelor de animale vertebrate şi nevertebrate, precum şi a plantelor şi animalelor din flora şi, respectiv, fauna sălbatice şi a importului acestora, notificat cu nr. MNE(2009)51021;
- Ordinul nr. 979/2009 al ministrului mediului privind introducerea de specii alohtone, intervenţiile asupra speciilor invazive, precum şi reintroducerea speciilor indigene prevăzute în anexele nr. 4A şi 4B la Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice, pe teritoriul naţional, notificat cu nr. MNE(2009)53341;
- Ordinul nr. 19/2010 al ministrului mediului şi pădurilor pentru aprobarea Ghidului metodologic privind evaluarea adecvată a efectelor potenţiale ale planurilor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar, notificat cu nr. MNE(2010)51273;
- Hotărârea Guvernului nr. 323/2010 privind stabilirea sistemului de monitorizare a capturilor şi uciderilor accidentale ale tuturor speciilor de păsări, precum şi ale speciilor strict protejate prevăzute în anexele nr. 4A şi 4B la Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice, notificată cu nr. MNE(2010)52953;
- Ordinul nr. 2387/2011 al ministrului mediului şi pădurilor pentru modificarea Ordinului ministrului mediului şi dezvoltării durabile nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanţă comunitară, ca parte integrantă a reţelei ecologice europene Natura 2000 în România, notificat cu nr. MNE(2011)58458.

Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice[36], cu modificările şi completările ulterioare, nu face o diferenţă între siturile de importanţă comunitară propuse şi cele desemnate, din perspectiva protecţiei acordate respectivelor categorii.

[36] Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 442 din 29.06.2007, denumită în continuare „OUG nr. 57/2007".

De asemenea, potrivit legislației naționale în vigoare (Ordinul Ministrului Mediului și Pădurilor nr. 135/2010 privind aprobarea Metodologiei de aplicare a evaluării impactului asupra mediului pentru proiecte publice și private[37]), în documentația de solicitare a acordului de mediu pentru proiecte de MHC, titularul proiectului are obligația furnizării tuturor informațiilor despre proiect: descrierea și localizarea proiectului, caracteristicile impactului potențial, surse de poluanți pe factori de mediu și instalații pentru reținerea, evacuarea și dispersia poluanților în mediu, monitorizarea, lucrări necesare organizării de șantier, lucrări de refacere a amplasamentului la finalizarea investiției, iar dacă proiectul de află sub incidența prevederilor art. 28 din OUG nr. 57/2007, se completează cu informații corespunzătoare procedurii de evaluare adecvată. În cadrul caracteristicilor impactului potențial, se analizează impactul asupra factorilor de mediu, asupra sănătății populației, florei și faunei, precum și impactul cumulativ al proiectului cu alte proiecte din zonă, aprobate sau în curs de realizare.

Ordinul Ministrului Mediului și Pădurilor nr. 19/2010[38] a aprobat Ghidul metodologic privind evaluarea adecvată a efectelor potențiale ale planurilor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar.

Cele două ordine mai sus menționate au intrat în vigoare la data de 27 aprilie 2010, respectiv la data de 8 februarie 2010.

Pentru fiecare proiect de tip MHC care se regăsește în Anexa 1 la punerea în întârziere, regimul juridic a fost reprezentat de legislația în vigoare la momentul parcurgerii procedurilor de emitere ale actelor de reglementare relevante.

Având în vedere faptul că, în prezent, legislația UE privind evaluarea adecvată și evaluarea impactului anumitor proiecte asupra mediului a fost transpusă complet și corect în legislația internă, apreciem că, în ipoteza în care Comisia ar semnala o problemă sistematică, aceasta nu poate avea la origine incompatibilitatea legislației naționale cu dreptul UE.

Dincolo de aceste mențiuni, precizăm că rapoartele la studiile de evaluare a impactului asupra mediului ale proiectelor vizate de Comisie în punerea în întârziere cuprind un capitol privind biodiversitatea.

1. Încălcarea Directivei 92/43/CEE în legătură cu autorizarea proiectelor de MHC pe râurile Capra, Buda și Otic

1.1. Mențiuni cu privire la autorizarea proiectelor de MHC Capra I – Capra V și, respectiv, Capra VI-VII pe cursul superior al râului Argeș - râul Capra

În reacție la afirmația Comisiei potrivit căreia nu au fost efectuate evaluări corespunzătoare ale efectelor potențiale asupra siturilor în cazul autorizării proiectelor de tip MHC Capra I - Capra V, autoritățile române subliniază că raportul la studiul de evaluare a impactului asupra mediului întocmit în anul 2009 conține date relevante din perspectiva evaluării adecvate a efectelor potențiale asupra sitului (Capitolul 5.5 - Biodiversitate, paginile 79 - 142).

În ceea ce privește specia *Eudontomyzon mariae*, aceasta a fost identificată pe baza „celei mai bune informații disponibile" și inclusă în formularul standard Natura 2000 aferent sitului ROSCI0122 Munții Făgăraș, cu populația D. Această specie nu a fost definitorie pentru selectarea și desemnarea sitului Natura 2000.

[37] Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 274 din 27.04.2010.
[38] Publicat în Monitorul Oficial al României nr. 82 din 8.02.2010.

Referitor la conductele de aducţiune, soluţia îngropării acestora a fost preferată în vederea minimizării impactului asupra factorilor de mediu (inclusiv peisaj), aceasta conducând, de asemenea, la o creştere a siguranţei de exploatare pe termen lung.

Conductele de aducţiune nu sunt amplasate în albiile minore ale cursurilor de apă, acestea fiind pozate pe mal, încastrate în mal – deasupra cotelor de inundaţie – şi/sau pozate paralel cu cursurile de apă pe terenurile învecinate (conform acordurilor de mediu).

Precizăm şi că lucrările de construcţie pentru proiectele de tip MHC au fost executate eşalonat, pe tronsoane, nu toate în acelaşi timp, pe întreaga lungime a cursului de apă.

Referitor la deteriorarea a 6,3% din aria totală a ROSCI0122 Munţii Făgăraş, apreciem faptul că, în opinia noastră, această concluzie are la bază o confuzie între „cursul de apă" şi „bazinul hidrografic al cursului de apă".

Suprafaţa de 6,3% din aria totală a ROSCI0122 Munţii Făgăraş reprezintă suprafaţa bazinelor hidrografice ale pâraielor Capra, Buda şi Otic, lucrările de execuţie a proiectelor efectuându-se, însă, pe tronsoane mult mai restrânse ale cursurilor de apă. Datele tehnice de execuţie a proiectelor Capra I-V relevă faptul că suprafaţa afectată de construcţia cabinei centralelor prizelor de apă şi conductelor de aducţiune este de 5.745+855+15.540= 22.140 mp[39].

1.2. Încălcarea articolului 6 alineatele (2) şi (3) din Directiva 92/43/CEE în ceea ce priveşte 5 MHC pe râurile Buda şi Otic/Oticu

Similar cazului râului Capra, datele referitoare la speciile şi habitatele de interes comunitar cuprinse în formularul standard, inclusiv cele referitoare la speciile de peşti, au provenit atât din cercetări în teren, cât mai ales din literatura de specialitate, respectându-se principiul „celei mai bune informaţii disponibile". De asemenea, menţionăm că informaţiile ecologice din formularul standard se referă la întregul sit Natura 2000, nu punctual la anumite cursuri de apă, ca de exemplu Buda sau Otic/Oticu.

Ţinând cont de informaţiile prezentate[40], respectiv că iniţial starea apei este bună (între cotele terenului natural de 1.340 m şi 836 m) şi că numărul speciilor de peşti identificate este limitat ca urmare a condiţiilor biotopului relevant, concluzionăm că nu există argumente din care să rezulte că lipsa populaţiei speciilor de peşti de interes comunitar de pe cele două râuri este consecinţa realizării proiectelor de tip MHC.

Totodată, apreciem că lucrările/studiile de specialitate care ar fi invocate ar trebui să fie elaborate la o dată relativ apropiată de momentul construcţiei proiectelor de tip MHC. Mai mult, concluziile respectivelor lucrări/studii ar trebui să aibă la bază cercetări pe teren, iar nu exclusiv trimiteri la lucrări/studii mai vechi.

1.3. Încălcarea articolului 6 alineatul (3) proiectul MHC pe râurile Dejani-Lupşa

Anterior realizării proiectului de tip MHC pe râurile Dejani-Lupşa, a fost realizat un studiu de evaluare adecvată, care a concluzionat următoarele:

- nu au fost identificate, în zonă, proiecte similare, care ar putea duce la apariţia unui impact cumulativ;
- investiţia propusă nu va avea efecte negative asupra speciilor de păsări de interes comunitar şi nici asupra habitatelor caracteristice acestora;
- proiectul nu va avea impact asupra speciilor de faună terestră pentru conservarea cărora a fost desemnat situl Natura 2000.

---

[39] A se vedea, în acest sens, pagina 80 a studiului de evaluare a impactului elaborat în anul 2009.

[40] Raportul la Studiul de evaluare a impactului asupra mediului pentru „Amenajare hidroenergetică Buda-Otic, judeţul Argeş", pagina 80.

În vederea emiterii actelor de reglementare, proiectul a fost supus consultării publice prin postare pe site-ul autorității locale și prin publicarea de anunțuri în mass-media, de către titular, nefiind înregistrate sugestii, comentarii și reclamații din partea publicului.

Luarea deciziei de către Agenția pentru Protecția Mediului Brașov în vederea emiterii actelor de reglementare s-a bazat pe cele mai bune date științifice existente la momentul respectiv (evaluările din cadrul studiilor elaborate de Societatea Ornitologică Română, studiul de evaluare adecvată și studiul hidrologic întocmit de INMH).

De asemenea, la faza de autorizare a obiectivului mai sus menționat au fost stipulate o serie de condiții, printre care *„asigurarea în permanență a debitului ecologic pentru menținerea tranzitului de ihtiofaună de interes comunitar și, nu în ultimul rând, pentru a nu fi afectate habitatele ripariene de interes comunitar"*.

Similar cazurilor menționate anterior, datele referitoare la speciile și habitatele de interes comunitar cuprinse în formularul standard au provenit atât din cercetări în teren, cât și din literatura de specialitate, respectându-se principul „celei mai bune informații disponibile". De asemenea, menționăm că informațiile ecologice din formularul standard se referă la întregul sit Natura 2000, nu punctual la anumite cursuri de apă, ca de exemplu râurile Dejani-Lupșa.

În acest context, analizând susținerile Comisiei din punerea în întârziere (paginile 43-44, precum și studiul din Anexa 5), nu identificăm care ar fi argumentele care ar determina concluzia potrivit căreia peștii, care sunt o sursă permanentă de hrană pentru vidre, ar fi puternic amenințați de construcția MHC.

În ceea ce privește evaluarea efectivelor de *vidră* în cadrul studiului din Anexa 5 la punerea în întârziere, dincolo de faptul că aceasta pare să fie realizată ulterior emiterii actelor de reglementare[41], apreciem că, deși metodologia de evaluare a efectivelor de vidră a fost descrisă corespunzător, nu a fost prezentată perioada aferentă evaluării pe pârâul Dejani și nici frecvența cu care a fost realizată această evaluare.

Totodată, constatăm că studiul conține informații contradictorii referitoare la populația de vidre. Astfel, în capitolul „Context" se menționează că *„continuarea lucrărilor de construcție vor periclita starea de conservare a acestui mamifer prin degradarea habitatului și diminuarea potențialului trofic"*, iar în capitolul „Concluzii și recomandări", se indică faptul că *„populația de vidră de aici (pârâul Dejani) este stabilă și rezidentă"*.

1.4. Încălcarea Directivei 92/43/CEE în ceea ce privește proiectul MHC de pe râul Taia

Autoritățile române precizează că prima revizuire a actului de reglementare s-a făcut ca urmare a unor modificări ale traseului conductei de aducțiune, modificări care generau scoaterea temporară din fondul forestier.

În ceea ce privește a doua revizuire a actului de reglementare, aceasta a fost determinată de modificările făcute de emitenții fișelor de scoatere temporară din fondul forestier.

Menționăm că investiția este situată parțial în situl de importanță comunitară ROSCI0087 Grădiștea Muncelului Ciclovina și anume: clădirea centralei, precum și o porțiune de circa 70 m din conducta de aducțiune se află în sit, la aproximativ 70 m de limita acestuia.

În ceea ce privește presupusul efect asupra populației de *vidră*, autoritățile române doresc să sublinieze că, în studiul din Anexa 9 la punerea în întârziere, populația de vidră identificată în râul Taia (4-6 exemplare) nu este analizată în raport cu populația din întregul sit. Această populație a fost apreciată ca fiind una redusă, fiind notată cu C în formularul standard, respectiv 0-2%.

[41] Din fotografiile anexate studiului pare să rezulte că evaluarea efectivelor la populația de vidre a fost realizată concomitent cu lucrările de construcție.

Mai mult, din concluziile prezentate în studiu (pagina 16) rezultă că, ținând cont de structura geologică a zonei, cel mai probabil nu au fost identificate toate urmele, conducând la ideea că populația potențială ar putea fi mai mare. De asemenea, la aceeași pagină se afirmă că populația este una stabilă.

Totodată, ținând cont de populația indicată procentual în formularul standard pentru specia *Lutra lutra*, de faptul că aceasta este larg răspândită la nivelul țării, precum și de numărul de exemplare identificate, coroborat cu informațiile referitoare la tipologia solului, rezultă că nu sunt indicii că populația acesteia ar fi fost afectată semnificativ. În plus, fiind o specie mobilă, se poate deplasa în căutarea hranei.

Referitor la susținerile Comisiei potrivit cărora „prin revizuirea acordului de mediu în 27.05.2013 și 14.11.2013 nu s-a realizat nicio evaluare corespunzătoare a proiectelor respective"[42], din analiza documentației depuse pe perioada procedurii de evaluare a impactului asupra mediului al proiectului de tip MHC rezultă că investiția realizată nu a avut un impact semnificativ asupra acestei specii.

În ceea ce privește informațiile privind prezența *racului de ponoare* pe râul Taia, în raport cu studiul din Anexa 3 la punerea în întârziere, precizăm următoarele:

- râul Taia nu este nominalizat la paginile 106-108 din Anexa 3 la punerea în întârziere;
- din informațiile puse la dispoziția autorităților române nu rezultă că, prin construcția microhidrocentralei, s-a produs un impact asupra acestei specii;
- în urma campaniilor de monitorizare efectuate în cadrul sistemului național de monitorizare din perioada 2007 - 2014 nu a fost identificată prezența racului de ponoare pe cursul de apă Taia, nici înainte de execuția lucrării și nici post –execuție.

  Totodată, din studiile puse la dispoziție de Comisie prin punerea în întârziere rezultă că râul Taia este la limita arealului acestei specii. Acest lucru, coroborat cu faptul că fundamentarea sitului s-a făcut în special pe baza datelor din literatura de specialitate, nu poate conduce la concluzia că ar exista un impact semnificativ asupra acestei specii.

Referitor la specia de pește de interes comunitar *Cottus gobio*, precizăm că studiul anexat punerii în întârziere nu pare să conțină informații pe baza cărora să se poată stabili unde se găsesc acești pești în raport cu proiectul de tip MHC, precum și dacă respectivul proiect a avut vreo influență asupra respectivei specii.

Referitor la populațiile menționate de *amfibieni*, precizăm că:

- *Bombina variegata* este o specie comună la nivel național, populația la nivel de sit fiind între 0-2%, însă cu o stare de conservare foarte bună (A).
- *Lacerta agillis* nu este o specie de importanță comunitară, ea fiind listată numai în lista roșie națională, iar în formularul standard Natura 2000 este indicată la punctul 3.3. - Alte specii importante de floră și faună.

[42] A se vedea ultimul paragraf de la pagina 48 din punerea în întârziere, cu mențiunea că nu identificăm proiectele avute în vedere de Comisie, în contextul în care titlul secțiunii din care face parte respectivul paragraf se referă la un proiect.

***

Autoritățile române reiterează preocuparea constantă pentru îndeplinirea obligațiilor de stat membru al Uniunii Europene. În acest context, Ministerul Afacerilor Externe în calitate de coordonator național își manifestă întreaga disponibilitate de a dialoga cu serviciile Comisiei, inclusiv pe cale informală, în scopul clarificării oricărui aspect care face obiectul cauzei nr. 2015/4036 și al clasării acțiunii declanșate.

Vă rog să primiți, domnule membru al Comisiei, expresia celei mai înalte considerații.

Răzvan – Horațiu RADU

Agentul Guvernamental al României
pentru Curtea de Justiție a Uniunii Europene